וקא מתרץ תנורא • מכבדת את התנור : לוחיכתיה חגבה דכרעה • הוסיבתו על גב רגלה ונכות והורע מזלה : דרעיעא להו לגא • ליני מוסכן לשומר המתיס שמתו דומה לגא מתגלגלין עמי ושמין בעולם עד שיתמלא שטתיו והוא קרוי דור : דמעביר במיליה • מעביר על מדותיו : דמעו • נתבטל : הני תורה אור מינוגין • אוקן שלא ביטל כל טורכן לין ממהרות לירקב : הייט לכתיב כו' • (ה) הטוטות ילא פן ירקבו אף הכתוביים המדיקים לחזיק למיתה פן יתקצר : מדשוטר • בעודו בחור : מי בעי הלי מרכבן • להיות הולך בדרך עוכים הוי ליי : מבעטו ברבותיו הוה • רבי אלכסנדרי היה מכיר בו שלא היה מן הקדושים וכתיב "ומוב לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים כצל אשר אינו ירא מלפני האלהים" (קהלת ח) ותניא במסכת קדושין (דף נג:) מורא זו ליני יודע מהו כשהוא אומר "והדרת פני זקן וירא מאלהיך" (ויקרא יט) הוי אומר מורא זו כבוד חכמים : קלות כחמורות • עושקי שכר שכיר כמנתפים ומכשפים : ומטי גר • בהאי קרא כתיב : ולא ירא אני • ובהא קרא כתיב : כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם • ואף על הנעלמות ממנו שעשה הוא מביאו במשפט : על כל • אפי' דבר מועט במשמע : ומאלה • קלה דעת תבירו בדבר : מאי אם טוב • דמשמע אף על הטובה מביאו במשפט : שאינו מתוקן • שאינו מעוקר מן החלב ומן הגידין האסורים : בערבי שבתות • שמתוך שממהרין לעשות טורכי שבת אינן עומדין לב אם מעוקר הוא : לרות סמוכות זו לזו • לשון וכעסתה לרתה (שמואל ב ו) שתי נשים יחד : זיבורא ועקרבא • *נקיון הכי מקום דאמרינן במסכת ע"ז בפרק אין מעמידין (דף כח:) חמימי לעקרבא וקריר לזיבורא ואיכופא סכנתא הלכך היכא דנכתיב זיבורא ועקרבא נעשות לרות זו לזו דלית ליה תקנתא לא בקריר דקשה לעקרב ולא בחמימי דקשה לזיבורא : זה הממלא מעות לעני בשעת דוחקו • אלעזר קאי • אם טוב ואם רע אמר אלעזר דלא מיטל להמליא לדקתו לעני בשעת הדחק איכול לבקש מזונותיו ולקיטן בשעת הזול : לעללא • לקנות התבואה *דמתרגם ועללא אלעזר (ויקרא כה) : לתליתא • להפסד ולאיבוד כך שמעתי ולי נראה לקנות בשעת הדחק מזון שהוא תולה בסלו כדאמר מר (פסחים דף קיח:) תלא מילתא תלא מזוני, תלאי בדיתא קשה לעניותא : איני

מוסיפנא לו והוה תלויה • יש להקשות לרבי עקיבא דאית ליה בשלהי התולין (יבמות דף כ. ושם) משלו הוסיפו לו לחזקיהו ולית ליה הכא מוסיפין לו הא משמע הכא דמוסיפין לו ל"ע : מבעט כרבותיו הוה • וכן איכא למימר בההיא דפ"ק דשבת (דף יג.) בחמד שמת והיתה אשתו מולכת תפילין בבית המדרש אמרה כתיב כי היא חייך ואורך ימיך בעלי שקלת הרבה ושנה הרבה היכי מת בחלי ימיו ולא השיבו לה דבר ולא היו לו אומרים מהכי הוה דבקדושין לא יאמין *לי ממי לא היה תשובה לאחת : הא ילאוני מוחלין • גבי עושה שכר שכיר כתיב הוה *ליה לא תעשה ופליגא (א) דרבי שמעאל בפרק בתרא דיומא (דף פו.) דאמר תשובה תולה ויום"כ מכפר ואיכא ברייתא אחרת דאמר על עשה ולא תעשה תשובה מכפרת (ב) ועוד יש לחלק בין עניני תשובה יש שב ומוחלין לו מיד ויש שב ומוחלין לו אבל לא מחילה גמורה ועדיין יש עונש עונש תולין והא דאמרינן בשבועות (דף יב: ושם) העובר על מלות עשה ונתחרט לא זז משם עד שמוחלין לו הייט מחילה גמורה ואם שב בכל לבו ע"י יסורין יתכפרו לו עוונותיו : שנעשות לרות זו לזו כגון זיבורא ועקרבא •

פר"ת רפואה לגשיכה זו קשה לגשיכה זו וכן אמרינן ריש פרק ב' דע"ז (דף כח: ושם) חמימי לעקרבא קריר לזיבורא : זה הממלא מעות לעני בשעת דוחקו • אלעזר דקאי אדלעיל אם טוב ואם רע שממתין לו עד שעת היוקר ומכלא קונה ביוקר לתליתא לקנות פת לפי שעה כמו שקונהו בסלו כדאמרינן תלא לקולתי תלא למזוניה , וקשיא לר"ת אדלא נמי מקלקולי הלי ואפסקיה בחידוד קרא "והיה כי תמלאן לרעות רעות וכרות" ועוד דאמרינן המלוה לעני בשעת דוחקו עליו נאמר "לא תקרא לו' יענה" (שמות כח) בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סא. ושם) מיהו התם מחלק הריב"ן בין מלוה לממלא ועוד דנקט הש"ס מילתא דלא שכיח לתלות הלחם דאמר בערבי פסחים (דף קיח: ושם) תלאי בדיתא קמי לעניותא, ומפרש לרות רבות ורעות זהו הממלא מעות לעני בשעת דוחקו כגון שתפסו המושל וכא זה ואמר לו שילוה לו מעות על קרקעותיו ואם לא היה זה כח המושל היה מיקל בפדיונו לפי שהוא דחוק ועני זוזי לעללתא לא שכיח אם היה רוצה לקנות תבואה להאכילו לבניו לין(ג) מזוניתיו מעות לתליתא כמו לתלאתא (ג"ש דף מז:) כשדוחקין אותו למוכר משלו לתלותו כדי שיפדה עצמו [וע"ש תוס' סנהדרין דף עו: ד"ה והמלוה] : עדול

ומרריא תנורא שקלתא ואנרתא אגבה דכרעה *קדרא ואיתרע מזלה, ואיתיתה, א"ל רב ביבי בר אביי אית לכו רשותא למיעבד הכי? אמר ליה ולא כתיב "ויש נספה בלא משפט" א"ל והכתיב "דור הולך ודור בא" אמר דרעינא להו אנא עד דמלו להו לדרא והדר משלימנא ליה לדומה, א"ל סוף סוף שניה מאי עבדת? אמר אי איכא צורבא מרבנן דמעביר במיליה מוסיפנא להו ליה והויא חלופיה ~~רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי~~ ליוב ~~ותסיתני בו לבלעו חנם~~ "עבר שרב מסיתין לו וניסת תקנה יש לו ~~רבי יוחנן כי מטי להאי~~ סיב ~~קרא בכי~~ "הן בקדושיו לא יאמין" אי בקדושיו לא יאמין במאן יאמין! יומא חד הוה קא אזיל באורחא חזייה להדא גברא דהוה מנקיט תאני, שביק הנך דמטו ושקיל הנך דלא מטו א"ל לאו הני מעלין מפי? א"ל הני לאורחא בעינן להו הני נטרן והני לא נטרן, אמר הייני דכתיב "הן בקדושיו לא יאמין", אני והא הדוא תלמידא דהוה בשיבבותיה דרבי אלכסנדרי ושכיב אדזוטר ואמר *אי בעי האי מרבנן הוה חיי, ואם איתא, דלמא מהן בקדושיו לא יאמין הוה? הדוא מבעט ברבותיו הוה ~~רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי~~ מלפני "וקרבתי אליכם למשפט והייתי עד ממהר במכשפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר ובעושקי שכר שכיר" ~~עבר שרב~~ מקרבו לדונו וממהר להעידו תקנה יש לו? אמר רבי יוחנן בן זכאי אוי לנו ששקל עלינו הכתוב קלות כחמורות אמר ריש לקיש כל המטה דינו של גר כאילו מטה דינו של מעלה שנאמר "ומטי גר" ומטי כתיב, א"ר חנינא בר פפא כל העושה דבר ומתחרט בו מוחלין לו מיד שנאמר "ולא יראוני" הא יראוני מוחלין *להם מיד ~~רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי~~ "כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם" ~~עבר שרב~~ שוקל לו שגגות כזדונות תקנה יש לו! מאי "על כל נעלם" אמר רב זה הנורג כינה בפני חברו ונמאס בה ושמואל אמר זה הרק *בפני חבירו ונמאס מאי "אם טוב ואם רע" אמרי דבי ר' ינאי זה הנותן צדקה לעני בפרהסיא-כי הא דרבי ינאי חזייה להדוא גברא דקא יהיב זוזא לעני בפרהסיא אמר ליה מוטב דלא יהבת ליה מהשתא דיהבת ליה וכספתיה דבי ר' שילא אמרי זה הנותן צדקה לאשה בסתר דקא מייתי לה לידי חשדא ~~רבא~~ אמר זה המשגר לאשתו בשר שאינו מחותך בערבי שבתות *והא רבא *משגר שאני בת רב חסדא דקים ליה בגווה דבקיאה ~~רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי~~ "והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות" ~~עבר שרב~~ ממציא לו רעות וצרות תקנה יש לו? מאי "רעות וצרות" אמר רב רעות שנעשות צרות זו לזו כגון זיבורא ועקרבא ~~ושמואל~~ אמר זה הממציא לו מעות לעני בשעת דוחקו , אמר רבא היינו דאמרי אינשי זוזא לעללא לא שביחא לתליתא שביח; "ודרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרתי פני מהם" אמר רב ברדלא בר מביומי אמר רב כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם כל שאינו "בוהיה לאכול אינו

אינו מצוי ולמי שתולין אותו הנוגשים מצוי . כתיב והסתרתי פני מהם והיה לאכול • אמר רב כל שאין בו והסתרתי פני מהם כלומר שהתפלל **) ואין נענה אין בו והיה לאכול *) נראה ד"ל כמו בת רב חסדא משמע של רבא . **) נראה ש"ל ולאינו נענה אינו מיגלגל כל שאין בו והיה לאכול וכו' .

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סייגו דכתיב כו' כי היכי דכתתים הנוכות יבא : (ב) תוס' ד"ה כל ילאוני וכו' ועוד יש לתמר : ג"ב כלומר דבשבת לא קתמר שכא הא ילאוני מוחלין ממילה גמורה אלא כשמתחרט ומודיין לא אם כבל לבו תולין הייט . לקמר תשובה תולה והא דקתמר בשבועות דף "ב דעבור ומתחרט לא זז מתם עד שמוחלין לו ומשמע [מחילה גמורה] הייט דוקא במלות עשה והכולל בכייתא דתמר על עשה ול"ת תשובה מכפרת מייני בשב בכל לבו ע"י יסורין שעשה בגופו לא יתכפרו לו לגמרי [והשתא מתר] : (ג) ד"ה זה הממלא וכו' לביתו לין ממליאין לו וכו' כמו תליה וזכין וכו' כדי שיפדה עצמו ממליאין לו מעות סס"ל :

הגהות מהר"ב רנשבורג א] תוס' ד"ה הא ילאוני כו' ופליגא דר' ישמעאל • נ"ב עי' בסוף ספר מים חיים לספר"ח דף מ"ד ע"ב ד"ה מקשיתי וכו' וד"ה אמר וכו' :

יש נספה בלא משפט מעשה דסרים סגדלא נשיא ופרים [סגדלא] דרדקי דאתחלף ליה לשליחא ואייתי פרים מגדלא שער נשיא ויש מי שאומר כענין חלום ראה דברים הללו • ולא עוד אלא רב ביבי בן אביי היה מתעסק בראיית השדרים לפיכך יש לומר כדרך הזה ראה ואין מוסכין עליו ופתרון יש נספה בלא וגו' כגון אדם שהרג חבירו . ותסיתני בו • אתה מעלה בדעתך כיון שאתה בא בדבריך הללו בעקיפין אתה מדמה להסית ואינך יכול להסית אלא (ברבר מר) מיכן שחשפן של איוב אדם היה . הן בקדושיו לא יאמין כלומר אינו מאמין להם לחיות הרבה שמא בוקעותם יפו מן הדרך המובה [וקשיא לי דהא אמרינן ביומא כיון שאדם עבר שלשים וששה שנה ולא חטא שוב אינו חוטא] והתוא תלמיד דהוה בשיבבותיה דר' יוחנן ושכיב אדר • ואמר ר' יוחנן אי בעי לרשעי ארחתיה דלא לבעום ברבותיה היה חיי • ר' יוחנן הוה בכי אמר כתיב וקרבתי אתכם למשפט והייתי עד ממהר וגו' עבד שרבו מקרבו לדין ומבהר להעידו כלום יש בו תקנה • אריב"ל אוי לנו ששקל הקלות עושקי שכר שכיר וביצא בו הקישו למנאף ולמכשף ר"ל אמר ומפה בר ומטי גר כתיב כלומר כאלו מפה דין של מעלה וכל העושה דבר ומתחרט בו מוחלין לו שנאמר ולא יראוני הא יראוני אני מחיל להם . כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם • היה ר' יוחנן אומר עבד שרבו שוקל שגגות כזדונות תקנה יש לו . על כל נעלם זה שהורג כינה לפני חבירו ונמאס אם טוב ואם רע כלומר אפילו רצה לעשות טוב ועלה בידו רע כגון שנתן צדקה לעני בפרהסיא שנמצא מבוישו ר' שילא אמר הנותן צדקה לאשה בסתר ומייתי לה חשדא שמשיאה שם רע רבא אמר זה המשגר לאשתו בשר בע"ש שאינו מחותך אלא אי קים ליה בגווא ובהיסכתא *) כרבא בר רב חסדא : והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות • אמר רב רעות שנעשות צרות זו לזו כגון זיבורא ועקרבא ועקרב ביומר לארם מי שעקצו עקרב [איוב] רוצה דברים קרים נמצא המועיל לאחר מיק לאחר • שמואל אמר זה הממציא מעות לעני בשעה שהנוגשים עליו ומלה אותו והנוגשים באין ולוקחין אותו המטון שהלוהו כלומר שמענישין אותו העובדי

מגנה

כ"ינו יא דפסוק "אם לוה אם רע"

נוטל

כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם

גליון הש"ס

תוס' ד"ה סא ילאוני וכו' דסוה ליה ל"ת • עיין תשובה פנים מאירות מ"ת סימן כ"ז ובספר מים חיים לספר"ח בתשובה אחרונה :